

Ústavní smlouva a tři laické omyly

Současné diskuse o evropské ústavní smlouvě jsou charakteristické tím, že jak odpůrci smlouvy, tak i její příznivci často používají argumenty ostré jako břitva. Tak se můžeme dozvědět, že nepřijetí ústavní smlouvy znamená vylučování, anebo naopak její přijetí že je počátkem velmocenského diktátu. Zdá se ale, že v soutěži o nejoriginálnějšího strašáka vítězí euroskeptici. A to proto, že jejich argumenty často rezonují s přirozenou obavou z nového. Nic proti starým pořádkům, ale i pro ně se musí umět argumentovat.

Ukázku toho, jak argumentovat v žádném případě nelze, nám předvedl Miroslav Macěk (*Velmi laický pohled na evropskou ústavu, LN 18. 1.*). Jeho základní argumenty lze shrnout do tří tezí: Zaprvé, text smlouvy je nesrozumitelný. Zadruhé - jde o text založený na vůli velmocí, jelikož vznikl „v nikým nevoleném“, avšak velmocemi ovládaném Konventu. A do třetice smlou-

va definuje základní charakteristiky (nenáviděného) superstátu. V každém ze svých tvrzení se ovšem Macěk dopouští takových chyb, že není možné je ignorovat.

Začněme popořadě. Text nové smlouvy může leckomu připadat nesrozumitelný, pokud bude předpokládat, že se vskutku jedná o ústavu. Ale není tomu tak, ve skutečnosti jde spíše o ústavní smlouvu. A tato smlouva

nahrazuje celou sadu smluv, které jsou v platnosti dnes. Jestliže srovnáme ústavní smlouvu s tím, co platí dnes, uvidíme nesporný pokrok. A právě zjednodušení se věnovala jedna z jedenácti pracovních skupin Konventu. Jistě, mohlo se jít mnohem dál, ale proč k cíli nepokročit alespoň o jednu míli, když nejsou po ruce dvanáctimílové boty?

Stejně pomýlený je i argument o nedemokratičnosti Konventu. Konvent byl oproti předchozím shromá-

děním, která v Evropské unii připravovala a schvalovala základní smlouvy, navýsost transparentní a demokratické shromáždění. Konvent se skládal především ze zástupců národních parlamentů a vlád jak členských, tak i kandidátských zemí. A postavení velmocí? I země jako Německo měly na Konventu stejně zástupců jako třeba miniaturní Lucembursko. Diskusí o ústavní smlouvě se navíc účastnily

stovky nevládních organizací a akademických institucí. Veškeré s Konventem související dokumenty byly publikovány na internetu. Dovedl by si někdo takovou otevřenost představit ještě před pár lety?

Závěrem pár slov k evropskému superstátu. Macěk sice správně konstatuje, že v ústavní smlouvě najdeme vlajku, hymnu, společnou měnu apod. Nějak ale pozapomněl, že Óda na radost je hymnou už od poloviny osmdesátých let. A že

euro platilo již před Konventem, ví také každý. A není pravdou ani to, že ústavní smlouva ruší právo veta. I nadále může kterýkoliv stát mnohá rozhodnutí blokovat, například právě v Mackem zmiňované oblasti daní. Macěk tak pláče na špatném hrobě, jelikož velká většina jím jmenovaných charakteristik je unii vlastní již dnes. Té unii, do níž naše země vstoupila za souhlasu většiny obyvatel.

Jak to tedy s ústavní smlouvou je? Buďme upřímní: ústavní smlouva nepřináší jenom klady a ani její případné nepřijetí by nebylo labutí písní Evropské unie. Ale žijeme ve světě, kde se nerozhodujeme mezi černou a bílou, ale mezi různými odstíny šedi; a z tohoto pohledu má ústavní smlouva k bílé výrazně blíže než smlouvy současné. To by snad mohl pochopit i laik.

Petr Kratochvíl
zástupce ředitele

Ústavu mezinárodních vztahů

POLEMIKA